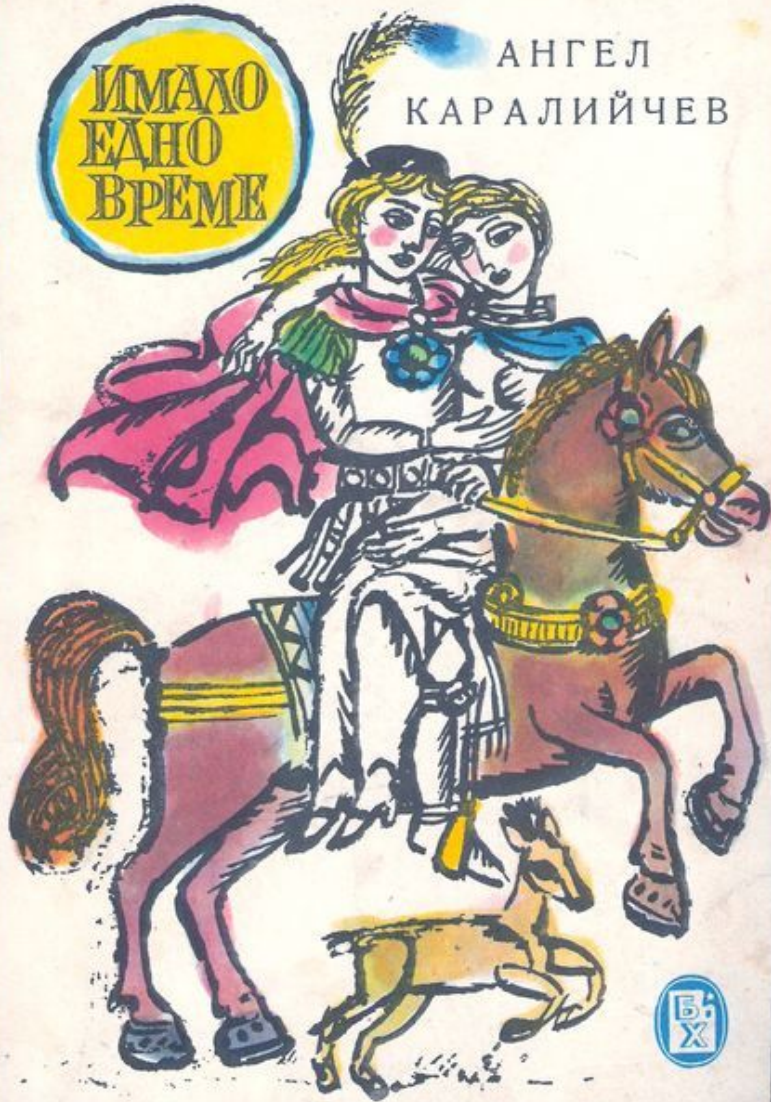

ИМАЛО
ЕДНО
ВРЕМЕ

АНГЕЛ
КАРАЛИЙЧЕВ

Ангел Каралийчев

Братче и сестриче

Живеели някога един мъж и една жена. Те прекарвали дните си много сговорно и се радвали на двете си дечица – момче и момиче.

Момчето се казвало Иванчо, а момиченцето – Марийка. Кротки били дечицата и много послушни, затуй родителите ги гледали като писани яйца. Но за нещастие жената се разболяла от тежка болест, гътнала се и умряла. Мъжът овдовял, а дечицата останали сирачета.

Мислил мъжът какво да прави, мислил, най-сетне решил да се ожени за друга жена. Довел си в къщи една проклета и зла стопанка с жълти студени очи. Тя, щом зърнала двете дечица, които мирно стоели край огнището, пламнала от омраза.

Вечерта мащехата попитала мъжа си:

– Утре какъв ден е?

– Гергьовден.

– Купи едно агънце!

– Нямам пари отвърнал мъжът.

– Тогава продай ония две дечица. И без тях можем.

Момченцето дочуло думите на мащехата, а момиченцето нищо не чуло.

– Какво приказваш? уплашил се бащата.

– Казах, каквото казах отвърнала жълтооката жена, или ще ги продадеш, или утре вечер няма да замръкна в къщата ти. Хайде сега вземи един сапун, един гребен, едно менче с вода и една кратунка. Занеси ги в кошарата. Повикай децата и ги заключи там да спят. Накарай ги да се измият, защото утре на пазара трябва да бъдат чисти.

Мъжът се нажалил, сълзи закапали от очите му, ала нямало що да прави. Страхувал се от злата си жена. Заключил децата си в кошарата, занесъл им менче с вода, гребен и кратунка и им поръчал хубаво да се измият. През нощта двете сирачета се измили хубаво, легнали на сламицата в кошарата да спят, ала не могли да затворят очи. По едно време Иванчо бутнал така си по рамото и тихо рекъл:

– Како, хайде да бягаме!

– Защо, какиното?

– Защото утре тате ще ни отведе на пазара да ни продаде.

– Ти откъде знаеш?

– Чух ги, когато си хортуваха с мащехата. Затуй ни заключиха в кошарата.

– Олеле, Иванчо, какво ще правим?

– Да изкопаем една дупка под плета и да се измъкнем навън.

Заплетнали се двете деца, изровили една дупка под плета на

кошарата. Взели гребена, менчето и кратунката и тичешком поели нагоре към гората. Бягали, бягали, докато съмне минали отвъд планината.

Като станало видело, машехата отишла към кошарата, надникнала да види какво правят двете завареничета, но кошарата била празна. Машехата викнала на мъжа си:

– Твоите деца са побягнали! Тичай да ги гониш! Скоро!

Мъжът грабнал калпака си и търтил нагоре към планината. Тичал, тичал, все по стъпките на двете бежанчета. Прехвърлил планината, слязъл на една поляна и къде пладне наближил двете си дечица. Най-напред се обърнало момчето и рекло:

– Како, тати иде подире ни! Хвърляй менчето!

Момичето хвърлило менчето и по цялата поляна се лъснали хиляди менчета. Бащата нагазил през менчетата, спъвал се, падал, ставал. Най-сетне излязъл от бакърената поляна, но децата през туй време побягнали надалеч. Втурнал се пак с всички сили. Втори път наближил децата си.

– Како, хвърляй кратунката! викнало момчето.

Момиченцето хвърлило кратунката и по цялата поляна се жлътнали хиляди катуни. Бащата нагазил през катуните, спъвал се, падал, ставал, най-сетне ги извървял и пак наближил децата си.

– Хвърляй сега гребена! казал Иванчо.

Марийка хвърлила гребена и по цялата поляна порасла изведнъж бодлива гора от гребени с бодлите нагоре. Лошият баща скочил в бодлите и те се набили в краката му. Паднал на земята, не можел повече да върви. Двете деца побягнали далеч, в един незнаен край, дето никой не можел да ги намери.

Тръгнали братчето и сестричето в този чужди край едно до друго. Марийка стиснала Иванча за ръка. Вървели и се озъртали, вървели, най-сетне стигнали до един кладенец. Марийка го познала, че е вълчи, защото покрай него имало само вълчи стъпки. Иванчо се навел над кладенеца и рекъл:

– Како, ще пия вода от този кладенец, много съм жаден.

– Не пий, какиното – отвърнала Марийка, – защото, който пие вода от тоя кладенец, става вълк.

Иванчо се изплашил и не посмял да пие вода от вълчия кладенец.

Продължили пътя си по-нататък. Стигнали до един кладенец. Той бил мечият кладенец. Наоколо се виждали само мечи стъпки.

– Ще пия, мари како! – замолил се Иванчо.

– Не пий, какиното, ще станеш мечка. Отишли още по-нататък. Стигнали трети кладенец. Над кладенеца имало върба.

– Ще пия, какичко, защото умирам от жажда! – заплакал Иванчо.

Пий, душичке – съгласила се Марийка, – ала по-напред ме покачи на тази върба.

Иванчо повдигнал така си, покачил я на върбата и се навел да пие вода. Но щом глътнал първата глътка, тозчас се превърнал на рогач. Бърже побягнал в гората, а сестра му останала на върбата. Сгушила се между клоните сиротната Марийка и там пренощувала. Не щеш ли, рано на другата сутрин дошъл войводският син да си пои коня. Скочил на земята и потеглил конската юзда към кладенеца, ала конят се дръпнал назад, не искал да пие. Погледнал войводският син – в кладенеца човешка сянка. Вдигнал очи нагоре и що да види – между върбовите клони стои едно хубаво момиче.

– Слез долу, момиче – провикнал се войводският син, – защото ми плашиш коня и той не ще да пие вода.

– Който ме е дигнал на върбата – отговорило момичето, – той ще ме снесе.

И тъй се молил войводският син, и инак се молил, Марийка не рачила да слезе.

Тогава младият войводски син повикал трима души дървари и ги накарал да отсекаат върбата. Запретнали ръкави дърварите, размахали секирите. Секли до вечерта. Останало им още малко, за да рухне върбата. Единият дървар рекъл:

– Хайде да си ходим, че мръкна! Утре на гладно сърце ще досечем върбата.

И си тръгнали. През нощта рогачът Иванчо дошъл да споходи сестра си и като видял, че върбата ще падне след десетина удара, навел се и почнал да плюнчи всяка тресчица и да я лепи на мястото ѝ. Преди да съмне, налепил всичките тресчици и върбата станала пак цяла. Дошли на другия ден дърварите и се смаяли. Пак почнали да секат, но и този път не сварили да я досекат, додето мръкне останало им: още малко. Прибрали се да спят. Повторно пристигнал рогачът и налепил тресчиците. На третия ден, когато дошли дърварите, намерили върбата пак цяла. На четвъртия, на петия – все същото.

Войводският син много се зачудил. Не можел да разбере каква е тази работа. Проводил един глашатай да обади на хората, че голяма награда ще получи оня, който снесе момичето от върбата.

Никой не се наемал. Най-сетне в къщата на войводата се появила една бабичка и казала:

– Младо юначе, аз се наемам да снеса момичето. Ще ми дадеш ли

наградата?

– Ще ти я дам – отговорил войводският син.

Тогава бабичката впрегнала петела и котката в една малка колца, натоварила на колцата ношвите, менчето, ситото, пълно с брашно, и триножника. Подкарала петела и котката към върбата. Щом стигнала под върбата, разшетала се, бърже наклала огън, обърнала триножника с краката нагоре над огъня, сложила менчето надолу с гърлото, заляла огъня с вода и го угасила. Момичето я гледало отгоре.

– Бабо – попитало то, – какво ще правиш?

– Питка ще меся, бабиното. За войводския син питка.

– Не тъй, мари бабо – засмяло се момичето, – ти слагаш триножника и менчето наопаки!

– Ами как, чедо? – попитала бабата. – Слез да ми покажеш! Аз не зная как. Слез де!

– Да слеза – отвърнало момичето, – но сетне не мога да се покача сама, ти ще ме повдигнеш ли?

– Ще те повдигна, бабиното!

Момичето слязло от върбата, наклало пак огъня, сложило триножника, както трябва, отсяло брашно, стоплило вода, омесило питка. Заровило я в огнището да се пече.

– Хайде сега – рекло то на бабичката – повдигни ме пак да се кача на върбата.

– Чакай да си похапнеш от питката, чедо – рекла бабичката, – полегни си до огъня да подремнеш, додето се опече питката.

Момичето я послушало и полегнало. Когато заспало, бабичката го сложила полечка в ношвите, натоварила го на колцата, подкарала петела и котката.

– Дий, петльо, дий, коте! – шибала ги тя с върбова пръчка и закарала момичето във войводската къща.

Войводският син, като видял момичето на колцата, целият светнал от радост. Повикал най-добрите шивачи. Поръчал им да ушийт за гостенката дрехи от най-гънка коприна, украсена със сребро и злато и още на другия ден дигнал сватба. Оженил се за Марийка. Вечерта двамата младоженци си легнали да спят на широкия трем. Тогава от гората пристигнало рогачето, почнало да милва с копитцето си краката на кака си и на батя си и заговорило:

– Тези крачка са какините, а пък тези са бацьовите!

Разчуло се навсякъде, че Марийка станала войводска снаха, научила се и мащехата ѝ. Дигнала се от селото и отишла във войводския дом.

Помолила се да я приберат за ратайкиня. Марийка се смилила и прибрала мащехата си. Живели си щастливо младият войводски син и невестата му, ходили си на: разходка, а рогачето все подире им вървяло. Веднъж Марийка рекла на войводския син:

- Много ми е горещо, пусни ме да ида на реката да се окъпя.
- Иди – съгласил се войводският син, – ами с кого ще идеш?
- С ратайкинята, нали ми е втора майка.
- Добре, идете!

Отишли Марийка и мащехата ѝ да се къпят, съблекли се край брега, влезли във водата. Тогава мащехата, която носела змия в сърцето си, хванала Марийка, затиснала я в един вир и я удавила. Като сторила това злодеяние, лошата жена излязла, облякла Марийкините дрехи и се прибрала във войводския дом. Вечерта войводският син се върнал от лов и като видял грозната жена в леглото си, попитал я:

- Защо си толкова почерняла и погрозняла, Марийке?
- Защото цял ден ме е пекло слънцето.

Войводският син нищо не казал. Легнал си. Тъкмо задрямал, ей го ч пристигнало рогачето и занареждало:

– Тези крачка са бацьовите, а другите, черните, са на ратайкинята, която удави сестричката ми в дълбокия вир.

Войводският син се пробудил, отворил очи и попитал:

- Защо приказва тъй рогачето?
- Защото – отвърнала ратайкинята – завижда на хубавия ни живот и иска да ни раздели. Утре да го заколиш!
- Ще го заколя! – склонил войводският син.

На другия ден той повикал един месар да заколи рогача. Рогачът се уплашил и почнал да се моли:

- Бате, кажи да не ме колят сега!
- Ами кога?
- Когато се върна от водопой. Ей сега ще ида на реката да си сръбна бистра водица и пак ще си дойда. Тогава нека ме заколят.

– Хубаво – рекъл войводският син, – иди на реката, ама бързай да се върнеш. Рогачето се затекло надолу. Подире му скришом тръгнал войводският син.

– Чакай – рекъл си – да видя какво ще прави туй рогаче на реката – и се потулил в храсталака край речния вир.

Рогачето, като стигнало на брега, почнало да вика:

- Како, мила какичко, къде си?
- Тук съм, в дълбокия вир – обадила се изпод водата Марийка. –

Защо си дошло, какиното?

– Дойдох да се простя с тебе, защото бате повика един месар да ме заколи.

– Защо, миличко?

– Надума го ратайкинята, дето те удави.

– Сбогом, братче! – обадил се гласът под водата. – Тъй било писано: и двамата да загинем от нашата зла мащеха.

– Ами ти какво правиш там? – попитало рогачето.

– Глътна ме една голяма риба. Аз седя в корема ѝ. Ако рече бате ти сам да изплете една мрежа от сребърни конци – може да хване рибата и като я разпори, ще ме спаси. Но няма кой да му каже – въздъхнала сестричката.

Войводският син чул всичко, прибрал се у дома, заповядал да не качат рогача, поискал едно гранче сребърни конци, седнал и за два дни изплел една мрежа. Слязъл с мрежата към реката, замрежил вира и хванал рибата. Като разпрал корема ѝ, вътре намерил хубавата си невеста. Продумал ѝ. Марийка чула гласа на своя съпруг, мигом отворила очи и оживяла. Облякъл я войводският син с още по-хубави дрехи и си я прибрал. Ратайкинята, щом съзряла удавницата, уплашила се грозно, хвърлила се от прозореца и се утрепала.

Заживели си войводският син и младата му невеста весело и честито. Където мръднели – рогачето все подире им вървяло.

КРАЙ

© Ангел Каралийчев

Източник: <http://bezmonitor.com>
Сканиране и разпознаване: Виктор, 2003
Редакция: Свилена Симеонова, 2003

Публикация:

Ангел Каралийчев, „Имало едно време“

Приказки

Съдържание:

Братче и сестриче

Двамата старци и месечината

Златното момиче

Хитрата лисица

Иванка и Марийка

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2679>]